

KS. ZYGMUNT HAJDUK: METODOLOGICZNY STATUS TEORII EWOLUCJI BIOLOGICZNEJ (STRESZCZENIE)

W przedstawieniu metodologicznego statusu ewolucji biologicznej Autor nie tyle usiłował zarysować całościowy schemat pojęciowy dla problematyki teorii ewolucji biologicznej, ile zwrócił uwagę na pewne charakterystyczne terminy występujące w problematyce teorii ewolucji. Są to tzw. terminy klucze (key-concepts). Należą do nich m.in. pojęcia hipotezy i teorii, które zostały objaśnione, jako elementy, jednostki analizy metodologicznej. Zwrócono uwagę na niejednoznaczność tych terminów eksplikowanych we współczesnych filozofiach nauki. W aspekcie teoriopoznaw-

czym zwrócono przy tej okazji uwagę na opozycję między certyzmem a fallibili-
zmem, hipotetyzmem. Cecha korygowalności jest charakterystyczna dla tych jedno-
stek analizy metodologicznej. Zwrócono też uwagę na potrzebę odgraniczenia trzech
poziomów dyskusji. Należy odróżnić ewolucję jako proces występujący w przyrodzie
od teorii ewolucji jak racjonalnej rekonstrukcji tych procesów ewolucyjnych oraz
ewolucjonizmu, w którym występują już elementy filozoficzne, światopoglądowe
a także konfesyjne. W przeciwstawieniu nauki i nienauki, pseudonauki zwrócono
uwagę na wielość kryteriów demarkacji. Podkreślono także, iż pojęcia nauka nie
można wiązać wyłącznie z naukami empirycznymi (przyrodniczymi). Z praktyki ba-
dawczej wiadomo, że również nauki formalne, a także humanistyczne są określonymi
typami nauk. Gdy jest mowa o konflikcie między nauką a religią ewentualnie nauką
a teologią czy nauką a wierzeniami religijnymi to należy dodać iż między wymienio-
nymi członami mogą też występować relacje nazywane relacją neutralności oraz dia-
logu. Takie nazwy nie występują w logicznej teorii relacji. Niemniej przyjęło się ich
używać w dyskusji o związku zachodzącym między wyżej wymienionymi członami
(nauką a religią, teologią). Odniesienia teorii ewolucji do dziedzin pozanaukowych
dobrze jest dostrzec w rozwijanej współcześnie teorii związków interteoretycznych.
Dodać należy, iż metanaukowa dyskusja tychże związków powinna brać pod uwagę
teorię relacji interteoretycznych z uwzględnieniem relacji teorii naukowej do dziedzin
pozaprzyrodniczych. Metodologiczne ramy dyskusji teorii ewolucji biologicznej,
obok języka, odwołują się faktycznie nie tylko do filozofii nauki, ale też do historii
nauki a także do określonych koncepcji teologii, zwłaszcza fundamentalnej. Widać
stąd, że kontrowersje zagadnień metanaukowych teorii ewolucji biologicznej są wie-
lostronne.